

Dialog som livsform

Indskolingen

Om forløbet

Formålet med forløbet er at lære eleverne, hvordan de både individuelt og som klasse kan bidrage til at skabe gode samtaler. Forløbet bidrager til at styrke elevernes evne til at lytte til hinanden og stille åbne, udforskende spørgsmål. Samtidig understøttes, at eleverne bliver mere bevidste om kropssprog og forstår, hvor meget information og kommunikation der kan aflæses gennem kropslige signaler.

Forløbet består af forskellige aktiviteter og øvelser, som blandt andet omfatter

- træning i aktiv lytning
- øvelser i at udtrykke og aflæse kropssprog
- arbejde med små analoge lydscener
- opgaver, der styrker evnen til at stille nysgerrige og udforskende spørgsmål
- en afsluttende, opsummerende opgave i form af en taleboble-væg-collage

Forløbet kan laves i sin helhed, enkelte opgaver kan udelades og nogle opgaver kan stå alene

Tre faser

Alle forløb i **Din & min verden** er inddelt i tre faser:

- **Kom godt i gang** Her tunes eleverne ind på forløbets tema. Der etableres en ”stemthed” ift. det kommende indhold.
- **Indtryk, udtryk og dialog** Her arbejdes med indhold, i form af lærerinput, tekster mv. Indholdet danner basis for æstetiske eller diskursive produkter, der efterfølgende er omdrejningspunkt for udforskende dialoger.
- **Forankring** Her samles der op på forløbets læring, oftest i form af et æstetisk produkt. Omsætning til et nyt formsprog styrker læring og fastholdelse.

Alle tidsangivelser er vejledende

Kom godt i gang

Anerkendelse af hinanden

Gå på tværs af cirkel – se på hinanden

Tidsforbrug: 10 minutter

Forklar eleverne, at I nu skal have et forløb om, hvordan man er sammen med hinanden, og hvordan man lytter og taler til og med hinanden.

- Eleverne står i en cirkel. Forklar, at det nu handler om, at der hele tiden er to elever i bevægelse men kun to. Øvelsen foregår i stilhed.
 - Begynd selv med at fange en elevs blik (eller udpeg en elev til at begynde). Når du har øjenkontakt, går I på tværs af cirklen og bytter plads. Det kan være en hvilken som helst elev i cirklen.
 - Herefter gælder det om at få et flow i pladsskiftene. Uden ord men ved at holde øje med hinanden, fange hinandens blik.
 - Som lærer er det vigtigt at holde øje med, at der ikke er nogen, der ikke bliver skiftet med. Hvis dette er tilfældet, så undlad at nævne navne, men sig fx ”det her hjørne har ikke været med, de skal også med. Vær opmærksom på alle i cirklen.”
 - Lad øvelsen fortsætte til der er et stabilt flow
-

Detektiv-lytning

Tidsforbrug: 10 minutter

Du kan læse om aktiv lytning i Baggrundsmaterialet under Dialog som livsform.

Forklar eleverne, at de nu skal øve sig i at lytte særligt opmærksomt.

- Eleverne sidder stille med lukke øjnene. Giv dem 30 sekunder til at lytte til lyde i rummet (fx en blyant, der rammer gulvet, en stol, der knirker)
- Spørg eleverne: Hvad hørte I? Hvor kom lydene fra? Var lydene høje eller lave?

2 & 2

- Den ene elev skal fortælle noget enkelt, fx hvad eleven spiste til morgenmad, mens den anden lytter og bagefter fortæller tilbage, hvad vedkommende hørte

Klassesamtale

- Tal med eleverne om: Hvordan kunne I vise, at I lyttede godt? Var der forskel på at lytte og bare vente på at tale selv?

Indtryk, udtryk og dialog

Hvad fortæller kroppen?

Tidsforbrug: 15 minutter

Tal med eleverne om, hvordan vores krop ofte "taler" uden ord. Vis eksempler på kropssprog:

- At krydse armene (*kan* vise, at man er sur eller vil være alene [forenklet forståelse])
- At smile bredt (glæde)
- At kigge væk eller ned (generthed)

2 & 2

Spejlleg: Den ene laver en kropsholdning eller ansigtsudtryk, og den anden skal efterligne det som et spejl.

Tal bagefter om, hvordan det føltes at "være" den anden

Klassen

Kropsfortællinger: Giv eleverne små oplæg, som de skal vise med kroppen, gerne mens de går rundt på et stykke gulvplads, fx:

- En ven er glad for at se dig
- En klassekammerat er ked af det
- Hvordan kan man vise med kroppen, at man vil lytte til en anden?

Kropssprog-improvisationer

Tidsforbrug: 15 minutter

Eleverne står i en cirkel - eller to, hvis I er flere voksne til stede.

Forklar, at det nu handler om hurtigt at beslutte, hvordan de vil bygge videre på det, der allerede er der. Tempoet skal helst være flydende.

- Første elev går ind i midten af cirklen og siger fx: "Jeg er et træ"
- En anden elev (det kan gå på tur i cirklen, eller bare være den der vil) går ind og indtager en position, der relaterer til "træet" – siger fx: "Jeg er en hund, der tisser op ad træet" (på alle fire med løftet ben)
- Næste elev siger og indtager position, fx: "Jeg er en mand, der sidder på en bænk under træet"
- Næste elev siger og indtager position, fx: "Jeg er mandens taske"

- Osv. - indtil enten alle elever eller fx halvdelen af klassen er placeret. Herefter begyndes et nyt "tableau" med den gruppe, der ikke var med i første omgang

Inddel eventuelt ved start cirklen i mindre grupper (fx 6-8), der gennemfører en omgang, hvorefter det er næste gruppes tur.

Nysgerrige venne-interview

Tidsforbrug: 15 minutter

Fortæl eleverne, at de skal øve sig i at stille åbne og nysgerrige spørgsmål.

Demonstrér med en elev forskellen mellem et lukket spørgsmål ("Kan du lide is?" – "Ja") og et åbent spørgsmål ("Hvilken is kan du bedst lide?"). Tal om, hvordan åbne spørgsmål gør samtalen længere og sjovere.

2 & 2

Eleverne interviewer hinanden med åbne spørgsmål, fx:

- Hvad laver du, når du har fri?
- Hvilken farve kan du bedst lide, og hvorfor?
- Hvad kan du godt lide ved vores klasse?

Klasseopsamling

Efter 5 minutter samles klassen, og nogle elever deler, hvad de har lært om deres makker

Lyt

Lyttekort-intro

Tidsforbrug: 30-45 minutter

Fortæl eleverne, at de skal lytte til nogle historier. De skal lytte godt efter og lægge mærke til, hvordan hovedpersonen har det.

2 & 2

- Parrene får lyttekort, **trin 1-kortene** (download Lyttekort)

Gennemgå kortene og forklar ordene, hvis de er nye for eleverne

- Eleverne klipper kortene ud, hvis det ikke allerede er gjort

Forklar, at de skal lytte efter, hvordan hovedpersonen i historien har det, hvilke følelser personen har (jf. instruktion til Lyttekort)

Læs en historie højt (download Små historier til lyttekort-intro)

- Parrene taler om, hvad de hørte og udvælger de kort, de synes passer

Klasseopsamling

- Har parrene valgt de samme?
- Bed eleverne begrunde deres valg – også hvis de er enige.

Gentag med det samme med en eller flere historier og/eller vent til en efterfølgende dag.

Når trin 1-kortene er afprøvet på nogle historier:

- Introducer **trin 2-kort**, som lægger op til, at eleverne beder om uddybning.
- Digt selv svar

Flere muligheder i forlængelse af opgaven – udvikl selv

Samtaler

Lad historierne være udgangspunkt for samtaler med eleverne om genkendelige situationer og følelser.

Ordjagt

Brug historierne - der nu er kendt - til fx bogstav eller ordjagt. Ord på 1, 2, 3 bogstaver osv., og/eller lad eleverne gå på jagt efter ord, de synes er gode pga. betydning, lyd, udseende eller andet.

Lad eleverne fortælle om og begrunde deres valg.

Historie med åben slutning

Tidsforbrug: 20 minutter

Her handler det om, at eleverne skal arbejde sammen og udforske forskellige ideer gennem dialog.

- Fortæl en kort historie og stop ved en spændende del, fx: "Der var engang en pige, der fandt en mystisk nøgle. Men hvad mon nøglen kunne åbne?"
Eller brug de korte historier fra lyttekort-intro som afsæt for elevernes videre historiedigtning.

Grupper på 3, evt. 4, afhængig af klassetrin og koncentrationsniveau

- Eleverne finder sammen på, hvad der sker videre i historien
- Opmuntr eleverne til at lytte til hinanden og bygge videre på hinandens ideer. Bed dem indlede hvert bidrag med: **"ja – og så..."**
- Gå rundt og hjælp, fx: "Hvad kunne der ske så?" eller "Hvordan kunne det ende?"

Klasseopsamling

- Hver gruppe præsenterer deres afslutning for resten af klassen
-

Lydhistorier

Aktiv lytning og samarbejde

Tidsforbrug: 20 minutter

Grupper på 3-5, afhængig af klassetrin

Hver gruppe skal skabe en kort "lydscene", vha. af deres egne stemmer og ting i klassen, der kan frembringe lyd, fx papir der knitrer, fødder der tramper, ting der slår mod hinanden osv. Understreg, at det ikke handler om perfekte lyde, men om "at finde på".

Scener (tilføj selv flere) fx:

- En dag i skoven (lyde af fugle, blade, grene)
- Et stormvejr (vindlyde, torden)
- En sjov dag på legepladsen (latter, fodtrin, gyngelyde)
- En tur til stranden (bølger, mågeskrig, badelyde)
- Et tog, der rejser gennem landet (maskinlyde, fløjte, annoncering af stationer)
- En fodboldkamp (publikums råb og klap, boldskud, dommerfløjt)

Klasseopsamling

- Grupperne præsenterer deres lydscene for klassen, som skal gætte, hvad scenen handler om.
 - Tal om, hvordan de lyttede til lydene, og hvad de gjorde for at forstå lydscenen/historien bedre.
-

Tankebobler over hovedet

Tidsforbrug: 15 minutter

Læs evt. selv om Dialog i Baggrundsmaterialet

Forklar klassen, at de skal forestille sig, at hver person har en "tankeboble" over hovedet (som i tegneserier). I denne leg handler det om at spørge hinanden nysgerrigt for at finde ud af, hvad der gemmer sig i hinandens tankebobler.

Grupper på 3-4

Giv et eksempel på spørgsmål, der kan stilles, se nedenfor

Én elev i gruppen vælger hemmeligt en tanke eller idé, som personen "tænker på" indenfor kategorierne (tilføj eventuelt flere eller lav egne kategorier):

- En aktivitet, de elsker at lave
- Et dyr, de godt kunne tænke sig at være
- Et magisk sted, de gerne vil besøge
- En person, de gerne vil være

De andre i gruppen skal stille åbne og undersøgende spørgsmål for at finde ud af, hvad personen tænker på. Spørgsmål som:

- Hvad ville du gøre, hvis du var det dyr?
- Hvordan føles det at være på det sted?
- Hvad er det sjove ved den aktivitet?

Når gruppen har gættet tanken, skiftes de, så en ny elev får en "tankeboble".

Klasseopsamling

- Hvilke spørgsmål hjalp bedst til at forstå hinandens tanker?
 - Hvordan følte det, når nogen lyttede godt til, hvad man tænkte på?
-

Forankring

Klassens samtale-huskeregler

Tidsforbrug: ca. 45 minutter

Klassesamtale

Tal med klassen om, hvad der er vigtigt, for at klassen kan have gode samtaler. Hvad skal man huske? Få dem til at huske ud fra de øvelser, de har været igennem. Skriv deres huskeregler på tavlen.

Individuelt

- Hver elev vælger en regel fra tavlen eller (afhængig af klassetrin) formulerer selv en huskeregel, som skrives i en taleboble (download Taleboble).
- Eleverne dekorerer kanten af taleboblen med mønstre og farver
- Evt.: Lad eleverne klippe boblerne ud
- Ophæng taleboblerne klyngevis – fx efter emne (fx lytning, at stille spørgsmål)

Klasseopsamling

- Gennemgå boblerne. Eleverne læser deres regel op